

ارزیابی خانواده و زوجها: از سمپتوم تا سیستم

نوشته

سالوادور مینوچین

مایکل پی نیکولز

وای-یانگ لی

ترجمه

دکتر آناهیتا خدابخشی کولایی

دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

با همکاری

اسداله همتی منش، علیرضا ملکی تبار

انتشارات جاودان

سرشناسه عنوان و نام پدیدآور	مینوچین، سالوادور، ۱۹۲۱-م. Minuchin, Salvador
مشخصات نشر	ارزیابی خانواده و زوجها: از سمپتوم تا سیستم/
مشخصات ظاهری	نوشته: سالوادور مینوچین. مایکل. پی. نیکولز، وای- یانگ لی؛ ترجمه: آناهیتا خدابخشی کولایی، با همکاری اسداله همتی منش، علیرضا ملکی تبار.
شابک	تهران: جاودانه، جنگل، ۱۳۹۰
وضعیت فهرست نویسی	۳۲۰ ص.
یادداشت	۹۷۸-۶۰۰-۱۵۸-۱۰۷-۶
یادداشت	فیپا
یادداشت	عنوان اصلی:
موضوع	Assessing Families and Couples: from symptom to System, c2007
موضوع	واژه نامه
موضوع	کتابنامه
شناسه افزودن	روان درمانی خانواده
شناسه افزودن	زناتوبی - روان درمانی
شناسه افزودن	زوج درمانی
شناسه افزودن	نیکولز، مایکل. پی. ۱۹۴۵-م Nichols, Michael P
شناسه افزودن	لی، وای- یونگ Lee, Wai-Yung
رده بندی کنگره	خدابخشی کولایی، آناهیتا، ۱۳۵۳- مترجم
رده بندی دیویی	همتی منش، اسداله، ۱۳۵۸- مترجم
شماره کتابشناسی ملی	ملکی تبار، علیرضا، ۱۳۶۲- مترجم
	۱۳۹۰ الف ۴/م ۹/۵/۵ RCTA88
	۶۱۶/۸۹۱۵۶
	۲۴۴۵۰۵۲

۳۰

عنوان کتاب: ارزیابی خانواده و زوجها: از سمپتوم تا سیستم
ترجمه: دکتر آناهیتا خدابخشی کولایی
با همکاری: اسداله همتی منش، علیرضا ملکی تبار
ناشر: انتشارات جاودانه، جنگل
ناظر فنی: امین لشکری
نوبت و سال چاپ: اول، ۱۳۹۰
قطع و تیراژ: وزیری، ۱۰۰۰ نسخه
قیمت: ۵۰۰۰۰ ریال
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۵۸-۱۰۷-۶

تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۸۲۸۳۰-۶۶۴۸۶۱۱۵-۹
email://Info@junglepub.org
http://www.junglepub.org
۰۳۱۱-۳۲۰۵۰۶۷-۳۲۰۳۸۰۰-۹

«حق چاپ برای ناشر محفوظ است»

سخنی با خوانندگان؛

"عشق قفسی طلایی است..... چون از طلا سافته شده است، مردم قفس بودن آن را نمی بینند..... ولی به هر حال یک قفس است با وجود آن نمی توان پرواز کرد"

سالوادور مینوچین

کتابی که پیش رو دارید از آخرین نوشته های سالوادور مینوچین، خانواده درمانگر بزرگ و خالق رویکرد خانواده درمانی ساختاری است. مینوچین به همراه دو تن از همکاران اش نیکولز و یانگ لی، کتابی درخور توجه، زیبا، آموزنده، کاربردی و به غایت تاثیرگذار را به رشته نگارش درآورده است. کتاب حاصل ۵۰ سال تجربه درمانگری مینوچین است. وی نظریه خانواده درمانی ساختاری خود را تا حدی تغییر داده و متأثر از رویکردهای مدرنی چون پسامدرنیسم، ساخته است. به گفته خود وی "او یک عاریه بگیر است، از تمامی رویکردهای موجود درمانگری در کارش بهره برده و آنها را به زبان خود، به کار می برد".

در سراسر کتاب، مینوچین از استعاره های زیبایی، برای توصیف کیفیت های روان شناختی انسان ها بهره می گیرد، درجایی از کتاب به خانمی که بیش از حد کار می کند، می گوید؛ که الهه هندی به نام شیوا را می شناسد که هشت دست دارد اما شما دو دست دارید، چگونه می خواهید با این دو دست کار هشت دست را انجام دهید. در جایی دیگر، مثال زیبایی از عشق و قفس طلایی می آورد و با تمثیل ها و استعاره های خانواده و اعضای آن را به درک بهتر واقعیت زندگی شان رهنمون می سازد.

کتاب ده داستان زندگی را بازگو می کند، که در بسیاری از مواقع، خواننده احساس قربات و نزدیکی شدیدی با این داستان ها دارد. هر چند که، راویان داستان ها برخاسته از فرهنگ ها و کشورهای دیگری هستند، اما به گفته مینوچین: تمام هسته و ماهیت اساسی همه خانواده ها، فارغ از رنگ، نژاد، زبان و مذهب یکی است. او در جایی اشاره می کند که،

بارها خود در حین خانواده درمانی به یاد داستان زندگی خویش افتاده است و این اتفاق برای همه درمانگران رخ می‌دهد.

مینوچین در اواخر دهه ۸۰ زندگی خود است، اما همچنان از روشنگری و یاری رسانی به درمانگران جدید، لحظه‌ای از پا نمی‌نشیند. کتاب یازده فصل دارد و پنج بخش که به گفته نویسندگان، گنجاندن این بخشها به دلیل فراگیری مشکلاتی است که خانواده‌ها با آنها درگیرند. این پنج بخش عبارت‌اند از: ۱- خانواده‌هایی با بچه‌های مشکل آفرین ۲- خانواده‌های ناپدیری و نامادری ۳- زوج‌های مکمل ۴- خانواده‌هایی با مشکلات روان تنی و ۵- خانواده و خدمات اجتماعی.

فصل اول کتاب، اختصاص به مروری مختصر بر شکل‌گیری خانواده درمانی، به ویژه خانواده درمانی ساختاری دارد و در این فصل مینوچین و همکارانش الگوی ارزیابی چهارمرحله‌ای خود را به روشنی شرح می‌دهند. هر بخش به دو فصل اختصاص یافته، که داستان‌های زندگی خانواده‌هایی است که از سوی مینوچین و همکارش یانگ لی (فصل نهم) درمان شده‌اند و جالب آنکه، فصول به شکل فیلم نامه نوشته شده است که در حین مطالعه مورد پژوهی خواننده می‌تواند نگاه و عقیده درمانگر را که در متن به صورت خط ایتالیک یا کج آمده است، مطالعه کند. داستانها بسیار زیبا و آموزنده اند، شاید به این دلیل که آنها واقعی‌اند و هر روزه در کارمان با آنها مواجه‌ایم. چاپ و انتشار کتاب در خارج از کشور با اقبال خوبی مواجه شد و بسیاری از اساتید و مشاوران خانواده، آن را برای کتاب درسی خانواده درمانی و زوج درمانی و زمینه‌های وابسته، پیشنهاد می‌دهند.

هنگامی که برای اولین بار کتاب را چهار سال پیش خواندم، مجدداً میل شدید به دوباره خواندنش مرا واداشت تا بارها و بارها آن را مطالعه کنم، خیلی از مثال‌هایش را در کلاس‌های خانواده درمانی و آموزش والدین با دانشجویان درمیان گذاشتم و با خود اندیشیدم که، با ترجمه کتاب لذت خواندن و تجربه آموختن آن را به هموطنان عزیزم نیز تقدیم کنم. متن انگلیسی کتاب دشوار است و در بسیاری از مواقع به زبان و لحن خودمانی نوشته شده است برگردان و ترجمه استعاره‌ها و تمثیل‌های کتاب، روزها و ماه‌ها وقت برد. برای آماده‌سازی

کتاب، زحمت زیادی کشیده شده است، اما تصور مطالعه کتاب از سوی خوانندگان و بهره‌گیری از آن در زندگی و کارشان، خستگی را از تنام بیرون می‌سازد.

در گذار از جاده پر رمز و راز برگردان این کتاب به زبان زیبای پارسی، دو نفر از دانشجویان عزیز که آقایان اسداله همتی منش و علیرضا ملکی تبار بوده‌اند، مرا همراهی نموده‌اند که از آنها متشکرم. همچنین، خواندن و نوشتن دست‌نوشته‌های نخست ترجمه کتاب و مرتب کردنشان کاری بس دشوار بود که به همت و تلاش خواهر عزیزم تانیا خدابخشی کولایی، این مهم نیز انجام شد. همانند همیشه از دوست خوب و گرمی‌ام آقای امین لشکری در انتشارات جنگل و جاودانه برای زحمتی که در آماده‌سازی کتاب متقبل شدند، تشکر و قدردانی می‌کنم.

در آخر، مطالعه کتاب را به مشاوران، روان‌شناسان، روان‌پزشکان، مددکاران اجتماعی و حرفه‌های وابسته و همگی خانواده‌ها و آنهایی که علاقه‌مندند زندگی زیباتری را از آنچه هست، دریابند، تقدیم می‌دارم. باشد که به کار آید.

دکتر آناهیتا خدابخشی کولایی

دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

تابستان ۱۳۹۰

فهرست مطالب

فصل اول: مقدمه: ارائه الگوی چهارم مرحله‌ای برای ارزیابی خانواده و زوجها.....	۱
مروری کوتاه بر سیر تکاملی خانواده درمانی.....	۲
مروری مختصر بر سیر تکاملی خانواده درمانی ساختاری.....	۶
سبک درمانگری پس از گذشت پنجاه سال.....	۹
مداخله‌های غیر کلامی.....	۱۱
کاربرد استعاره یا تمثیل.....	۱۲
طرحی برای ارزیابی خانواده و ارائه رهنمودهایی برای درمان.....	۱۵
الگوی چهار مرحله‌ای ارزیابی خانواده.....	۱۶
مرحله اول: آشکار ساختن مشکل حاضر.....	۱۷
گام دوم: پر رنگ کردن تعامل‌هایی به تقویت مشکل منجر شده‌اند.....	۱۷
مرحله سوم: تأکید ساختارمند بر کشف گذشته.....	۱۸
گام چهارم: کشف راه‌حل‌های پیشنهادی جایگزین.....	۱۹
یک لحظه تأمل.....	۲۱
سخنی در باب درمانگر.....	۲۳

بخش اول: کودکان مشکل‌آفرین و والدین آنها..... ۲۵

منابع.....	۳۲
فصل دوم: فرزند ولی‌گونه.....	۳۳
مرحله اول: آشکار ساختن مشکل حاضر.....	۳۶
مرحله دوم: پر رنگ کردن تعامل‌هایی که به تقویت مشکل منجر شده‌اند.....	۳۸
جلسه دوم.....	۴۲
مرحله سوم: تأکید ساختارمند بر کشف گذشته.....	۴۳
مرحله چهارم: کشف راه‌حل‌های پیشنهادی جایگزین.....	۴۷
پایان داستان.....	۵۳
چارچوب درمانی.....	۵۴
ساختار خانواده.....	۵۴
دیدگاه‌های فردی.....	۵۴

۵۵	 راهبردهای مداخله
۵۵	 فنون یا تکنیک‌ها
۵۷	 فصل سوم: زوج درگیر/ کودکان مثلث‌سازی شده
۵۹	 مرحله اول: آشکار ساختن مشکل حاضر
۶۳	 مرحله دوم: پررنگ کردن تعامل‌هایی که به تقویت مشکل منجر شده‌اند
۶۶	 جلسه دوم
۶۷	 مرحله سوم: تأکید ساختارمند بر کشف گذشته
۷۴	 مرحله چهارم: کشف راه‌حل‌های پیشنهادی جایگزین
۷۵	 پایان داستان
۷۶	 چارچوب درمانی
۷۶	 ساختار خانواده
۷۷	 دیدگاه‌های فردی
۷۸	 فنون یا تکنیک‌ها

بخش دوم: خانواده‌های نابداری و نامادری یا خانواده‌های ناتنی

۸۳	 ۱- اعضای درونی در تقابل با اعضای بیرونی
۸۳	 ۲- نزاع بر سر مرزها
۸۳	 ۳- مسأله‌ی قدرت
۸۴	 ۴- نزاع بر سر وفاداری
۸۴	 ۵- مثلث‌های سفت و محکم
۸۴	 ۶- پیوستگی در تقابل با عدم انسجام‌پذیری در رابطه جدید زوجها
۸۷	 منابع

فصل چهارم: نوجوان دروغگو

۹۱	 مرحله اول: آشکار ساختن مشکل حاضر
۹۳	 مرحله دوم: پررنگ کردن تعامل‌هایی که به تقویت مشکل منجر شده‌اند
۹۸	 جلسه دوم
۹۹	 مرحله سوم: تأکید ساختارمند بر کشف گذشته
۱۰۵	 مرحله چهارم: کشف راه‌حل‌های پیشنهادی جایگزین
۱۰۶	 چارچوب درمانی
۱۰۶	 ساختار خانواده
۱۰۷	 دیدگاه‌های فردی
۱۰۷	 راهبردهای مداخله

۱۰۸	فنون یا تکنیک‌ها
۱۰۹	فصل پنجم: سه تا خانواده‌ی دو نفره، یک خانواده‌ی کامل نمی‌شود
۱۱۰	مرحله اول: آشکار ساختن مشکل حاضر
۱۱۶	مرحله دوم: پر رنگ کردن تعامل‌هایی که به تقویت مشکل منجر شده‌اند
۱۲۲	جلسه دوم
۱۲۲	مرحله سوم: تأکید ساختارمند بر کشف گذشته
۱۲۷	مرحله چهارم: کشف راه‌حل‌های پیشنهادی جایگزین
۱۳۳	پایان داستان
۱۳۳	چارچوب درمانی
۱۳۴	دیدگاه‌های فردی
۱۳۵	راهبردهای مداخله
۱۳۶	فنون یا تکنیک‌ها

بخش سوم: مکملیت زوج‌ها ۱۳۷

۱۴۱	۱- در نظر گرفتن کل سیستم خانواده و ارزیابی
۱۴۱	۲- برقراری اتحاد و همکاری با هر یک از اعضای خانواده
۱۴۲	۳- ارتقای تعامل‌ها
	۴- ارزیابی ساختاری از چگونگی مرزها و خرده سیستم‌هایی که ارائه و تداوم مشکل را سازماندهی کنید
۱۴۲	۵- رویکرد ساختاری را در درمان ایجاد کنید
۱۴۲	۶- تعامل‌های مشکل‌آفرین را پررنگ کرده و به آنها توجه کنید
۱۴۳	۷- تعامل‌ها را ویرای شرایط متداولشان فعال سازید
۱۴۳	۸- همدلی خویش را برای یاری به زوج افزایش دهید و دفاع‌های گذشته را در هم بشکنید
۱۴۴	۹- با اعضای خانواده چالش کنید تا مسئولیت رفتارهایشان را بپذیرند
۱۴۵	فصل ششم: افسردگی عصبی بانویی میانسال
۱۴۶	مرحله اول: آشکار ساختن مشکل حاضر
۱۵۴	مرحله دوم: پر رنگ کردن تعامل‌هایی که به تقویت مشکل منجر شده‌اند
۱۵۹	نکاتی درباره این جلسه
۱۶۰	جلسه دوم
۱۶۰	مرحله سوم: تأکید ساختارمند بر کشف گذشته
۱۶۲	مرحله چهارم: کشف راه‌حل‌های پیشنهادی جایگزین
۱۶۵	بازتاب‌ها

۱۶۵		چارچوب درمانی
۱۶۵		دیدگاه‌های فردی
۱۶۵		راهبردهای مداخله
۱۶۶		فنون یا تکنیک‌ها
۱۶۷		یادداشت
۱۶۹		فصل هفتم: زنی که دستانش همیشه کثیف بود
۱۷۱		مرحله اول: آشکار ساختن مشکل حاضر
۱۷۴		مرحله دوم: پُر رنگ کردن تعامل‌هایی که به تقویت مشکل منجر شده‌اند
۱۷۶		جلسه دوم
۱۷۷		مرحله سوم: تأکید ساختارمند بر کشف گذشته
۱۷۸		مرحله چهارم: کشف راه‌حل‌های پیشنهادی جایگزین
۱۷۹		سخن پایانی
۱۷۹		چارچوب درمانی
۱۷۹		ساختار خانواده
۱۸۰		دیدگاه‌های فردی
۱۸۰		راهبردهای مداخله
۱۸۱		فنون
۱۸۳		بخش چهارم: خانواده‌های مبتلا به اختلالات روان‌تنی
۱۸۹		فصل هشتم: نوجوان اُدیپی که معده درد داشت
۱۹۲		مرحله اول: آشکار ساختن مشکل حاضر
۱۹۷		مرحله دوم: پُر رنگ کردن تعامل‌هایی که به تقویت مشکل منجر شده‌اند
۲۰۰		جلسه دوم
۲۰۱		مرحله سوم: تأکید ساختارمند بر کشف گذشته
۲۰۶		مرحله چهارم: کشف راه‌حل‌های پیشنهادی جایگزین
۲۰۷		چارچوب درمانی
۲۰۷		ساختار خانواده
۲۰۸		دیدگاه‌های فردی
۲۰۹		راهبردهای مداخله
۲۰۹		فنون یا تکنیک‌ها

فصل نهم: نوجوان چینی که مبتلا به بی‌اشتهایی عصبی بود.....	۲۱۱
«طرح یکسان، درمانگران متفاوت».....	۲۱۲
مرحله اول: آشکار ساختن مشکل حاضر.....	۲۱۳
مرحله دوم: پُر رنگ کردن تعامل‌هایی که به تقویت مشکل منجر شده‌اند.....	۲۱۶
جلسه دوم.....	۲۲۳
مرحله سوم: تأکید ساختارمند بر کشف گذشته.....	۲۲۴
مرحله چهارم: کشف راه‌حل‌های پیشنهادی جایگزین.....	۲۳۱
سخن پایانی.....	۲۳۵
چارچوب درمانی.....	۲۳۶
ساختار خانواده.....	۲۳۶
دیدگاه‌های فردی.....	۲۳۶
راهبردهای مداخله.....	۲۳۷
فنون.....	۲۳۷

بخش پنجم: خانواده و خدمات اجتماعی.....	۲۳۹
--	-----

منابع.....	۲۴۶
فصل دهم: سه نسل از زنان.....	۲۴۷
مرحله اول: آشکار ساختن مشکل حاضر.....	۲۴۹
مرحله دوم: پررنگ کردن تعامل‌هایی که به تقویت مشکل منجر شده‌اند.....	۲۵۲
جلسه دوم.....	۲۵۶
مرحله سوم: تأکید ساختارمند بر کشف گذشته.....	۲۵۶
مرحله چهارم: کشف راه‌حل‌های پیشنهادی جایگزین.....	۲۶۳
سخن پایانی.....	۲۶۸
چارچوب درمانی.....	۲۶۸
ساختار خانواده.....	۲۶۸
دیدگاه‌های فردی.....	۲۷۰
راهبردهای مداخله.....	۲۷۱
فنون.....	۲۷۱
یادداشت.....	۲۷۲
فصل یازدهم: درمان اقامتی اعتیاد در خانواده.....	۲۷۳
مرحله اول: آشکار ساختن مشکل حاضر.....	۲۷۵

۲۷۹	مرحله دوم: پُررنگ کردن تعامل‌هایی که به تقویت مشکل منجر شده‌اند
۲۸۷	جلسه دوم
۲۹۰	مرحله سوم: تأکید ساختارمند بر کشف گذشته
۲۹۴	مرحله چهارم: کشف راه‌های پیشنهادی جایگزین
۲۹۶	سخن پایانی
۲۹۷	چارچوب درمانی
۲۹۷	ساختار خانواده
۲۹۷	دیدگاه‌های فردی
۲۹۸	راهبردهای مداخله
۲۹۹	فنون
۳۰۱	سخن آخر
۳۰۷	واژه‌نامه